

CHƯƠNG 2

Thu nhập công và chi tiêu công

2.1 THU NHẬP CÔNG

2.1.1 Khái niệm, đặc điểm và phân loại TN công

2.1.2 Các nhân tố ảnh hưởng đến TN công

2.1.3 Phân tích và đánh giá TN công

2.2 CHI TIÊU CÔNG

2.2.1 Khái niệm, đặc điểm và phân loại chi tiêu công

2.2.2 Vai trò và các nhân tố ảnh hưởng

2.2.3 Phân tích và đánh giá chi tiêu công

2.1 Thu nhập công

2.1.1 Khái niệm

Thu nhập công là quỹ trình NN sđng quyển lđc đđ huy đđng mđt bđphốn cđa cđi xđ hđi hình thành nằn cđc quđtđi chđnh NN nhđm đđp đđng nhu cđu chi tiđu cđa NN.

Đó là hđthđng cđc quan hđ kinh tđ và phi kinh tđ phđt sinh trong qđa trình hình thành cđc quđtđi chđnh cđa NN.

Như vậy, xét về mặt hiện tượng, TN công là những q.hệ dựa trên cơ sở nghĩa vụ (chủ yếu nguồn thu nhập công là từ thuế) nhưng xét đến cùng, TN công được xây dựng trên cơ sở nền tảng k.tế.

Đó chính là sự trao đổi giữa các nghĩa vụ. Cụ thể: Các tổ chức, cá nhân có nghĩa vụ trích một phần TN để h.thành quỹ TC của NN. Ngược lại NN có nghĩa vụ sd có HQ nguồn thu nhập này.

2.1.1 Đặc điểm của TN công

- Phần lớn các khoản thu nhập công đ- ợc xây dựng trên nền tảng nghĩa vụ công dân, điển hình là thuế.

Ngoài ra còn có các khoản thu dựa trên cơ sở trao đổi (phí, lệ phí), các k.thu dựa trên cơ sở thỏa thuận (vay), và các k.thu do ng.dân tự nguyện đóng góp (nhỏ, không đáng kể)

- Các khoản TN công không mang tính bồi hoàn trực tiếp.

- TN công gắn chặt với việc thực hiện các nhiệm vụ của Nhà n- ớc.

Nhà nước thu là để CTC chứ không vì mục đích LN.
Khi n.vụ của Nhà nước nhiều thì TNC nhiều.

2.1.1 Phân loại TN công

(Để q.ly và sd các nguồn lực công phù hợp với p.luật và có t.nhiệm trước công chúng)

a. Căn cứ theo tính chất của TN công:

- Các khoản thu từ thuế.
- Các khoản thu không phải thuế.

b. Căn cứ vào phạm vi lãnh thổ, gồm:

- Thu trong nước.
- Thu ngoài nước

c. Căn cứ vào nội dung kinh tế, gồm:

- Khoản thu không mang nội dung kinh tế
- Khoản thu mang nội dung kinh tế

2.1.2 Các nhân tố ảnh hưởng đến TN Công

2.1.2.1 Trình độ phát triển kinh tế.

2.1.2.2 Trình độ tổ chức hoạt động thanh toán và hạch toán.

2.1.2.3 Trình độ nhận thức của dân chúng.

2.1.2.4 Năng lực pháp lý của bộ máy NN.

2.1.2.5 Hiệu quả hoạt động của Chính phủ.

2.1.3 Phân tích và đánh giá TN công

2.1.3.1 Các quan điểm đánh giá TN công

* Khái niệm:

Đánh giá TN công là hệ thống quan điểm, pp luận và chỉ tiêu nhằm phân tích, xem xét tính hợp lý về mặt kinh tế, xã hội lẫn chính trị của các khoản TN công.

* Các quan điểm đánh giá:

- Trách nhiệm giải trình
- Tránh xung đột lợi ích và đảm bảo công bằng.
- Phân tích lợi ích - chi phí
- Hạn chế gánh nặng nợ cho thế hệ tương lai.
- Phù hợp thông lệ quốc tế.

* Ý nghĩa

2.1.3.2 Các chỉ tiêu đánh giá TN công

- Đánh giá khả năng huy động một phần GDP.
- Đánh giá cơ cấu TN công.
- Đánh giá khả năng tài trợ cho chi tiêu công.
- Đánh giá khả năng vay và trả nợ công.
- Dự báo triển vọng thu nhập công.

2.2 CHI TIÊU CÔNG

- 2.2.1 Khái niệm, đặc điểm, cách phân loại chi tiêu công.
- 2.2.2 Vai trò và các nhân tố ảnh hưởng đến chi tiêu công
- 2.2.3 Đánh giá chi tiêu công.

2.2.1 KHÁI NIỆM CHI TIÊU CÔNG

- Chi tiêu công là các khoản chi tiêu của các cấp chính quyền, các cơ quan nhà nước, các đơn vị sự nghiệp được kiểm soát và tài trợ bởi Chính phủ.
 - + Chi tiêu công phản ánh trị giá của các loại hàng hoá mà Chính phủ mua vào để qua đó cung cấp các loại hàng hoá công cho xã hội nhằm thực hiện các chức năng của nhà nước.
- Chi tiêu công thể hiện các khoản chi của NSCP hàng năm đã được QH thông qua.

- Theo q.điểm của các nhà KT học cổ điển: Hoạt động của CP không mang lợi cho QG về mặt k.tế mà CTC là những khoản chi có t.chất TD → phải giảm tối đa CTC để tránh lãng phí n.lực của đất nước.
- Theo q.điểm hiện đại: CTC hoàn toàn không mất đi mà nó tạo ra sự tái phân phối giữa các KV trong nền k.tế (Thông qua CTC NN trả lại các khoản TNC bằng việc cung cấp các hàng hóa công mà KV tư không có khả năng c.cấp hoặc c.cấp không có hiệu quả).

2.2.1 ĐẶC ĐIỂM CHI TIÊU CÔNG

- Chi tiêu công là nhằm phục vụ lợi ích chung của cộng đồng.

Đ.điểm này xuất phát từ c.năng q.lý toàn diện nền k.tế → NN cung cấp cho nền k.tế 1 lượng hàng hóa công khổng lồ.

- Chi tiêu công luôn gắn liền với bộ máy nhà nước và những nhiệm vụ kinh tế, chính trị, xã hội mà Nhà nước thực hiện.

Các khoản CTC do chính quyền NN các cấp đảm nhận căn cứ theo ND đã được QĐ trong p.cấp q.lý NSNN là nhằm p.vụ các m.tiêu, n.vụ k.tế, c.trị, XH của các QG.

- Chi tiêu công hoàn toàn mang tính công cộng.

Vì: Các khoản CTC t.ứng với đơn đặt hàng của CP về mua hàng hóa, d.vụ nhằm t.hiện c.năng và n.vụ của NN. CTC là các khoản chi cần thiết, và t.đối ổn định: chi lương cho BMNN; chi hàng hóa, dịch vụ công đáp ứng n.cầu TD công cộng của các tầng lớp dân cư.

- Các khoản chi tiêu công mang không tính hoàn trả hay hoàn trả không trực tiếp.

Đặc điểm này được quy định bởi các c.năng tổng hợp về k.tế XH của NN. VD: NN thu thuế của tất cả các tổ chức và cá nhân trong xã hội nhưng chỉ có ngành nghề cần đầu tư mới CTC, và mức chi cũng không t.ứng với s.lượng và m.độ của TNC.

2.2.1 PHÂN LOẠI CHI TIÊU CÔNG

Mục đích của việc phân loại:

- Giúp CP thiết lập được những c.trình hành động
- Tăng cường tính hiệu quả trong việc thi hành NSNN nói chung và CTC nói riêng.
- Quy định tính trách nhiệm trong việc phân phối và sử dụng nguồn lực TC NN.
- Cho phép p.tích ảnh hưởng của những hoạt động tài chính của Nhà nước đối với nền KT.

1.3. PHÂN LOẠI CHI TIÊU CÔNG (TIẾP)

❑ *Căn cứ chức năng vĩ mô của Nhà nước*

- Xây dựng cơ sở hạ tầng.
- Toà án và viện kiểm sát.
- Hệ thống quân đội và an ninh xã hội.
- Hệ thống giáo dục.
- Hệ thống an sinh xã hội.
- Hỗ trợ cho các doanh nghiệp.
- Hệ thống quản lý hành chính Nhà nước.
- Chi tiêu cho các c.sách đặc biệt (viện trợ nước ngoài, ngoại giao).
- Chi khác.

❑ Căn cứ vào tính chất kinh tế

- Chi thường xuyên
- Chi đầu tư
- Chi khác

❑ Căn cứ quy trình lập ngân sách

- Chi tiêu công theo các yếu tố đầu vào
- Chi tiêu công theo các yếu tố đầu ra

2.2.2 Vai trò và các nhân tố ảnh hưởng đến chi tiêu công

2.2.2.1 Vai trò chi tiêu công

2.2.2.2 Các nhân tố ảnh hưởng đến chi tiêu công

2.2.2.1 VAI TRÒ CHI TIÊU CÔNG

- CTC có vai trò q.trọng trong việc thu hút vốn đầu tư của KV tư và chuyển dịch cơ cấu kinh tế
- CTC góp phần điều chỉnh chu kỳ kinh tế
- Tái phân phối thu nhập, thực hiện công bằng xã hội

2.2.2.2 Các nhân tố ảnh hưởng đến chi tiêu công

- Sự phát triển vai trò chính phủ
- Sự thay đổi quan niệm tổng quát về tài chính công

2.2.3 Phân tích đánh giá chi tiêu công

2.2.3.1 Ý nghĩa của việc phân tích, đánh giá CTC

2.2.3.2 Nội dung phân tích đánh giá:

- Về tổng thể:
- Về chi tiết:
 - + Bước 1: Phân tích chương trình chi tiêu công
 - + Bước 2: Phân tích thất bại của thị trường
 - + Bước 3: Những hình thức can thiệp của CP.
 - + Bước 4: Đánh giá tính hiệu quả.
 - + Bước 5: XĐ quy mô và tôn trọng kỷ luật TC
 - + Bước 6: Lựa chọn các mục tiêu của c/s chi.

p chương 2

u?

n nay?

u?

t Nam?

n nay?